

Kapittel 5

BIDRAG

Bård A. Berg

Universitetet i Tromsø

Åpning

Som leder for styret i Senter for samiske studier ved Universitetet i Tromsø er det en glede å ønske velkommen til oppstartmøte i Forum for urfolksspørsmål i bistanden. Forumet har bakgrunn i evalueringen av Det norske urfolksprogrammet, Oppfølgingsplan for arbeid med urfolk i bistanden og særlig Stortingsmelding nr 21 (1999-2000), der det i kapittel 5.6.4 g ("Urfolk") under overskriften TILTAK står følgende:

"- Regjeringen vil, for å styrke bistandsadministrasjonens arbeid med urfolk, tilbakeføre Det norske urfolksprogrammet fra 1.1.2000 til NORAD. Den faglige, tematiske og geografiske innretningen av programmet vil bli vurdert i løpet av 2000.

- Regjeringen vil gi Universitetet i Tromsø i oppdrag å etablere et forum der aktuelle miljøer kan dele erfaringer og drøfte spørsmål knyttet til arbeidet med urfolk.

- Regjeringen vil arbeide for at Sametingets kunnskap om organisering av urfolk vil bli benyttet mer aktivt."

Styret i senter for samiske studier oppnevnte på bakgrunn av stortingsmeldingen ei arbeidsgruppe med oppgave å oppfylle det mandat som ligger i meldingen. Arbeidsgruppa har bestått av tidligere styreleder ved Senter for samiske studier Britt Kramvig (i hennes sted har jeg gått inn da jeg overtok vervet), og dessuten førsteamanuensis Terje Brantenberg og studentrepresentant Silje Muotka fra styret ved Samisk senter. Fra Senter for miljø og utviklingsstudier her i Tromsø - SEMUT - har Håkon Fotland og Jens Revold deltatt.

Dessuten er professor i historie Henry Minde medlem av gruppa. Sekretærer for arbeidsgruppa har vært Johnny Leo Jernsletten., administrativ leder ved Senter for samiske studier, samt Elisabeth Sandersen. Arbeidsgruppa har hatt ansvar for alt arbeid fram mot denne konferansen og har ansvaret også for selve konferansen.

Vi er svært fornøyd med at så mange som 78 personer er påmeldt til det første seminaret i "Forum for urfolksspørsmål". Det er likevel noen miljøer som ikke er representert på seminaret. Det er for eksempel kommet få representanter fra bistands- og andre typer frivillige organisasjoner i Sør-Norge. Det kan være flere grunner til dette. Felles for organisasjonene vi har vært i kontakt med er at de foreløpig ikke helt vet hva som er ment med forumet. Disse organisasjonene ønsker å se an forumet og hva det kan brukes til. Flere opplyser likevel at de ser frem til mer informasjon, forskningsformidling og debatter via Internett. Noen organisasjoner beskriver hvordan urfolksspørsmål og mer generelle rettighetsspørsmål ser ut til å få økende aktualitet i ulike samarbeidsland. Andre har problemer med urfolksdefinisjonene og legger større vekt på sine erfaringer i land preget av det de beskriver som "etniske spenninger og konflikter". Noen av organisasjonene gir videre uttrykk for at de som bistandsorganisasjoner både har behov for informasjon som kan brukes i praktisk bistandsarbeid - og for å delta i grunnleggende faglige debatter, knyttet til f.eks nettopp rettighetsspørsmål og etnisitet.

Oppfølging av seminaret gjennom jevnlig kontakt med organisasjoner og forskningsmiljøer over hele landet blir en viktig oppgave for forumet frem til neste møte, høsten 2001. Arbeidsgruppa tror at hovedgrunnen for at så få bistandsorganisasjoner har møtt opp er at de har relativt stramme administrasjonsbudsjetter. I tillegg er det i bistandsorganisasjoner og i NORAD ingen tradisjon for å bruke penger i Norge. Det er tvert imot et poeng at størst mulig andel av budsjettene går direkte til mottakerlandene. Både evalueringen av Det norske urfolkssprogrammet, Oppfølgingsplanen for arbeid med urfolk i bistanden og Stortingsmelding 21 (1999-2000) understreker likevel behovet for å styrke den norske kompetansen på urfolksspørsmål. Dette forumet er nettopp et tiltak som har til hensikt bidra til en slik KOMPETANSEHEVING, gjennom å få i gang en bedre flyt av informasjon mellom samiske og norske bistands-, forsknings- og andre miljøer med ulike erfaringer fra internasjonalt urfolksarbeid. Forumet er i utgangspunktet et tiltak for å imøtekomme behovet for å satse i Norge i tillegg til i mottakerlandene. Dette seminaret har blant annet til hensikt å debattere hvilke ønsker og behov de ulike miljøene har, og hvordan vi best kan organisere forumet.

Sametinget har avslått å stille med innleder på seminaret på grunn av det dessverre kolliderer med en sametingssamling. Sametinget har aldri tidligere hatt møte på mandager, men på grunn av åpningen av det nye Sametingsbygget forrige uke er kjøreplanen endret fra det vanlige mønsteret. Vi beklager sterkt at vi ikke har klart å holde oss oppdatert over endringene i Sametingets møtedatoer. Statssekretær i Kommunal- og regionaldepartementet (med særlig ansvar for samiske saker), Steinar Pedersen, kunne dessverre heller ikke komme, av samme grunn.

Jeg ønsker allerede innledningsvis å kommentere den smule forvirring som har oppstått når det gjelder forholdet mellom Forum for urfolksspørsmål her ved Universitetet i Tromsø og Det foreslåtte urfolks- og menneskerettighetscenteret i Kautokeino. Arbeidsgruppa anser dette for å være to helt forskjellige institusjoner, med forskjellig siktemål, og vi ser det som naturlig og svært ønskelig å inngå et NÆRT samarbeid med Kautokeino når senteret der blir etablert.

Til slutt: I forbindelse med oppstarten av Forum for urfolksspørsmål har Arbeidsgruppa også vurdert den videre arbeidsformen i forumet. Arbeidsgruppa - som har arbeidet frem skisser og budsjettforslag overfor NORAD - vil bli erstattet av et Faglig råd. Den modellen vi går inn for er at Universitetet i Tromsø utpeker tre medlemmer - deriblant lederen - mens ytterligere tre blir utpekt fra eksterne miljøer. Det er sendt ut anmodninger til de eksterne miljøene om å foreslå rådsmedlemmer til det nye rådet.

Når det gjelder de tre rådsmedlemmer fra Universitetet i Tromsø, har Senter for samiske studier fått til oppgave å utpeke disse. Senter for samiske studier har utpekt følgende tre medlemmer: professor Henry Minde, professor Sidsel Saugestad og stipendiat Ann Gøril Johansen. Av disse er professor Henry Minde utpekt til leder. Eksterne miljøer kan komme med navneforslag frem til 20. november. Deretter vil de siste tre medlemmene i rådet utnevnes. Det faglige rådets formelle overtakelse av ansvaret vil skje etter oppnevningen av de tre siste medlemmene på styremøte i Senter for samiske studier 30. november.

NOK EN GANG - HJERTELIG VELKOMMEN TIL OPPSTARTMØTE I FORUM FOR URFOLKSSPØRSMÅL I BISTANDEN!